

Inleiding

Dit boek bundelt artikelen die reeds op het web zijn verschenen. Ik denk de lezer van dienst te zijn door deze in samenhang en volgorde te presenteren, met bronverwijzing naar hun onderliggende systematiek. Meer is het niet. Wellicht kom ik ooit aan een systematisch boek toe.

Het dringend advies aan de lezer is tijd voor studie van het parlementair stelsel vrij te maken. Dit boek is een alarm voor kiezers en empirische wetenschappers – van natuurkundigen en biologen tot en met psychologen (psychometrie) en economen (econometrie) – dat bij juristen, historici en politicologen iets fout gaat t.a.v. democratie.

De minister van BZK heeft de *Staatscommissie parlementair stelsel* (Scps, blijkbaar alleen een hoofdletter voor het eerste woord) ingesteld, en Johan Remkes als voorzitter van deze commissie geworven.¹ Het resultaat van de Scps wordt eind 2018 verwacht, als een advies aan de Tweede Kamer. De Scps heeft reeds een *Probleemstelling* (2017) en een *Tussenstand* (2018) gepubliceerd.

Het is nodig dat er onder kiezers en in de wetenschappelijke wereld een brede basis bestaat waarin dit Scps-Eindrapport kan worden begrepen en zo nodig van kritisch commentaar voorzien. Ik verzoek eenieder en juist ook wetenschappers om juist ook mijn *Advies aan de Scps* (hieronder) alvast te bestuderen zodat men in de startblokken staat wanneer onverhoopt kritiek op hun resultaat nodig zou zijn. Mijn *Advies* aan de commissie van december 2017 staat online² maar het is prettig dat het nu ook hieronder in druk verschijnt.

Invloed van pseudo-wetenschap

De Scps bestaat uit juristen, historici en politicologen. Inhoudelijk de grootste bijdrage zal vermoedelijk wel van de laatsten komen. Ik heb echter moeten constateren dat de “*politicologie over kiesstelsels*” (“*political science on electoral systems*”) nog vóór-wetenschappelijk is. Men zit nog vast in de wijze van denken van de geesteswetenschappen (“Humanities”) en heeft nog onvolledig de stap naar de empirische wetenschap (“Science”) gezet, per saldo zoals astrologie, alchemie of homeopathie. Wanneer de Scps de adviezen van deze politicologie gaat volgen dan dreigt de parlementaire democratie in gevaar te komen.

Het klinkt wellicht wonderlijk of zelfs pathetisch om te zeggen dat de democratie in gevaar dreigt te komen, maar bedenk het volgende: terwijl Nederland in 1917 voor evenredige vertegenwoordiging koos,³ zijn landen als USA en UK in het districtenstelsel blijven steken, en Frankrijk is ertoe teruggekeerd: en dat heeft alles te maken met de wijze van

¹ <https://www.staatscommissieparlementairstelsel.nl>

² tceu/Thomas/Nederlands/Wetenschap/Advies/2017-12-21-Staatscie-parl-stelsel.pdf Dit boek gebruikt de afkorting: tceu = <http://thomascool.eu>

³ Andeweg, R.B. en M. Leyenaar (eds) (2018), “alle stemmen tellen! Een eeuw algemeen kiesrecht”, AUP

denken binnen de “*political science on electoral systems*”. In deze “wetenschap” is het Angelsaksische-Viking denken over democratie dominant – een *traditie* en geen wetenschap. De politicologie in Nederland geeft te weinig weerwoord en heeft juist de neiging met dit dominante denken mee te gaan doen.

D66 met zijn kroonjuwelen

Sinds 1966 heeft D66 gepleit voor haar kroonjuwelen: districtenstelsel, referenda en gekozen premier en burgemeester. D66 afficheert zich als de partij voor verbetering van de democratie, en kiezers stemmen op D66 vaak voor zo’n reden. Wetenschappelijk gezien betekenen deze voorstellen juist een vermindering van democratie. Meer dan 50 jaar heeft deze partij daarmee volksverlakkerij gepleegd en de kiezers om de tuin geleid zonder dat er krachtig protest van de Nederlandse politicologie kwam. Er is hier iets ernstig mis.⁴

Waar gaat het mis ?

Deze tak van politicologie over kiesstelsels steunt op begrippen die aan de omgangstaal zijn ontleend en die zo de scherpte van de empirische wetenschappen ontberen. Er ontbreken goedgedefinieerde modellen en waarnemingen. Bij deze politicologie zien we wel data-verzameling, regressie en berekening van statistische significantie, maar dit kan dan “*garbage in, garbage out*” (GIGO) zijn, namelijk door het ontbreken van validiteit. Deze politicologie is erin geslaagd een status te verwerven die aan de wetenschap wordt toebedeeld. Men heeft “professoren”, “promovendi”, “*peer-review* wetenschappelijke bladen”, en het is niet slechts toneel want men lijkt er echt voor te gaan. Toch valt dat gebrek aan validiteit te constateren. Men houdt elkaar bezig in een denkwereld v er verwijderd van de werkelijkheid. Dit blijft bestaan door het niet los kunnen laten van de Geesteswetenschappen en dergelijke met de nadruk daarbinnen voor *traditie*.

De volgende tabel vat de uitdaging samen, zie ook p264.

	<i>Geesteswetenschappen, rechtsgeleerdheid e.d. Humanities</i>	<i>Empirische wetenschappen Science</i>
<i>Wiskundig onderontwikkeld</i>	(1) Nadruk op traditie	(2) N.v.t.
<i>Wiskundig onderlegd</i>	(3) Pseudo-wetenschap: (a) Wiskunde raakt de werkelijkheid bij toeval, en onbekend wanneer. (b) Data en regressie-berekeningen zonder validiteit	(4) Dit boek, en o.a. Colignatus (2000, 2014a, 2018cde), en deels S&T (2017)

⁴ Ik heb niet bekeken hoe het in leerboeken maatschappijleer staat, <http://nvlm.nl>.

Een rol speelt dat empirische wetenschappers weinig belangstelling voor het onderwerp “democratie” hebben. De situatie is niet alleen ontluisterend, maar ook gevaarlijk voor de democratie. Juist ook door de dominantie van de USA en UK in die “wetenschap”, met de neiging van anderen om in dezelfde bladen te willen publiceren.

Een eerdere kritische lezer vroeg zich af of het geen borstklopperij was dat ik voor vakje (4) zo sterk naar eigen werk verwijst. Misschien komt het zo over, maar het is dit niet, want ik ben een bescheiden wetenschapper en geef hier alleen weer wat ik verantwoord acht. Laat ik opmerken dat Colignatus (2018cde) ontstaan zijn in de periode na het Brexit referendum uit 2016, toen ik aanleiding had om te kijken wat daar aan de hand was. Juist dit leidde tot mijn ontdekking dat de politicologie over kiesstelsels een pseudowetenschap is. Dit is een recente bevinding en reacties van anderen moeten dus nog komen. Vervolgens zijn er Shugart & Taagepera (2017).

Shugart & Taagepera 2017

Terwijl ik dit in zomer 2017 constateerde verscheen er in het najaar een boek van politicologen Matthew Shugart en Rein Taagepera:⁵

- (1) die min of meer hetzelfde stellen, maar dan mogelijk wat diplomatieker geformuleerd,
- (2) die zelf een forse stap richting wetenschappelijkheid zetten,
- (3) maar die vervolgens toch ook weer de mist in gaan bij de validiteit, namelijk bij de vertaling van hun resultaten naar de betekenis voor democratie.

(ad 1) Men kan de kritiek van S&T op de bestaande *politicologie over kiesstelsels* waarderen. Let bijv. op de term “rare scientific”, waarin de auteurs het woord “scientific” ook nog eens accentueren: “*Thus the book is a rare scientific book about politics, and should set a methodological standard for all social sciences.*” (p:320) Over de regressies door hun collegae: “*This can produce valuable insights, but these so-called “empirical models” are not really models at all. (...) Every peasant in Galileo’s time knew the direction in which things fall – but Galileo felt the need to predict more than direction.*” (p324).

(ad 2) Dit boek van S&T kan ik aanbevelen omdat het inderdaad een forse stap vooruit is, en het is ook verrassend wat zij weten te bereiken.

(ad 3) Toch vallen ook S&T in de valkuil dat zij voor de keuze van hun begrippen teveel op de omgangstaal steunen. Voor de goede orde: zij maken onderscheid tussen *evenredige vertegenwoordiging* (Equal / proportional representation, EPR) zoals Nederland kent en het *districtenstelsel* (district representation, DR) dat D66 voorstaat en zoals dit in de USA, UK en Frankrijk bestaat. Zij benoemen daarbij vele relevante verschillen. Echter, terwijl hun onderwerp precies gaat over *stemmen* en *zetels*, zie ook de titel van hun boek, zien zij over het hoofd hoe EPR en DR cruciaal anders met stemmen en zetels omgaan. S&T zetten een stap vooruit maar onvoldoende voor correcte wetenschap.

⁵ Shugart, M. & R Taagepera (2017), “Votes from Seats. Logical Models of Electoral Systems”, CUP, <https://doi.org/10.1017/9781108261128>

De studie van Shugart & Taagepera (2017) valt in bovenstaande tabel deels onder (4) doordat hij inderdaad een grote empirische stap vooruit is, maar helaas valt hij ook deels onder (3), want hij is nog gevangen in het gebrek aan validiteit. Zie Colignatus (2018e) voor detailkritiek.⁶

Forumtheorie van A.D. de Groot 1971

Gangbaar doen wetenschappers gewoon wetenschap, en houden zich niet bezig met wat géén wetenschap is. De demarkatie tussen wetenschap en niet-wetenschap is tevens een nogal hopeloos terrein. Gangbaar zijn het ook weer specialisten die zich met deze demarkatie bezighouden, zoals beroepsfilosofen zoals Popper en Kuhn,⁷ skeptici die zich verzetten tegen astrologie, alchemie en homeopathie,⁸ en de afdeling LOWI van de KNAW die in actie beoogt te komen bij de juridische visie op schendingen van de wetenschappelijke integriteit.⁹ Echter, laat ik wijzen op de *Forumtheorie* van A.D. de Groot.¹⁰ De Groot is onder meer bekend door zijn boek "*Methodologie*" met de empirische cyclus. Hij vond zijn oorspronkelijke aanpak bij nader inzien vooral ideaaltypisch, en ontwikkelde nadien de *Forumtheorie* voor een beschrijving van hoe wetenschap *feitelijk* te werk gaat, en hoe dit dan "werkende weg" verbeterd kan worden. Het aangehaalde boek van De Groot en Visser (2003) zou tot de bagage van iedere wetenschapper moeten behoren. Het is ook op grond van deze Forumgedachte dat ik empirische wetenschappers breed uitnodig om naar de *politologie over kiesstelsels* en onderstaand *Advies aan de Scps* te kijken.

De valkuil van de specialisatie

Vooralsnog kan ik slechts hopen dat deze bundel gelezen wordt. Een theoretische mogelijkheid is dat sommige empirische wetenschappers lid worden van de "*Nederlandse Kring voor de wetenschap der politiek*" (NKWP),¹¹ daar het nodige bijleren om mee te kunnen praten, en de politologie helpen om zich te bevrijden van zijn huidige eigen variant van astrologie, alchemie of homeopathie. Wetenschappers van andere terreinen zoals natuurkunde of economie zullen zulks niet snel doen, omdat hun oorspronkelijke interesse elders ligt, en zij de publicatie-eisen op hun oorspronkelijke terrein natuurlijk niet kunnen negeren. Echte ingenieurs interesseren zich mogelijk niet voor democratie en zo krijgen we de tovenaarsleerlingen in de wetenschap der politiek die zich in die ingenieursmantel tooien. Het moderne wetenschappelijk bedrijf is zo een gevangenis waarin je juist niet wetenschappelijk kunt zijn t.a.v. je

⁶ Colignatus (2018e), "An overview of the elementary statistics of correlation, R-squared, cosine, sine, and regression through the origin, with application to votes and seats for Parliament", <https://mpr.ub.uni-muenchen.de/86307>

⁷ <http://www.nvwf.nl>

⁸ <https://skepsis.nl/tijdschrift-skepter/>

⁹ bthh/2015/11/26/allea-defines-research-integrity-too-narrow/

¹⁰ A.D. de Groot en H. Visser (2003), "Het forumwaarmark van wetenschap", <https://www.knaw.nl/nl/actueel/publicaties/het-forumwaarmark-van-wetenschap>

¹¹ <http://politologie.nl>

eigen democratische burgerrechten tenzij je je daarop specialiseert. Laat ik echter het voorbeeld van de econometrie geven, die economie, wiskunde en statistiek combineert, en die dan geen specialisatie maar een generalisatie is. Het perspectief dat empirische wetenschappers naar de misstand bij politicologie kijken is zo niet geheel hopeloos.

Toch blijft het zwaar corvée om de dwaalwegen van de “*political science on electoral systems*” na te lopen en te deconstrueren, en voor anderen inzichtelijk te maken hoe onwetenschappelijk het is. Te hopen valt dat empirische wetenschappers hier niet slechts een burgerplicht zien maar ook de cruciale noodzaak. De situatie is werkelijk alarmerend. Denk aan andere landen en hoe de hele wereld op een vals kompas t.a.v. democratie vaart. De wereld is gediend met een wetenschappelijk protest vanuit Nederland, en Nederland is gediend met werkelijke democratie in de wereld.

Respect voor wetenschap

Ik schreef eerder in (2010a) en (2012m) over *multiple seats elections*, en in juni (2017n) gaf ik een scherper protest dat de situatie hier bizar is. In wezen betekent dit een nieuwe wetenschappelijke doorbraak in 2017, met het doorbrekend inzicht hoe de wereld door pseudowetenschap versterkt wordt. Zeker met dit protest is de analyse zo helder dat het me zeer verbaast dat de mogelijkheid tot verbetering nog niet is opgepakt. Wetenschappers die zich richten op tijdschriften hebben blijkbaar weinig neiging om te protesteren tegen pseudowetenschap in een belendend perceel. Er speelt echter ook iets anders. De lezer moet weten dat ik als econometrist en wetenschappelijk medewerker van het Centraal Planbureau (CPB) in 1990 getroffen werd door censuur van wetenschap door de directie,¹² en vervolgens in 1991 met onwaarheid en machtsmisbruik ontslagen werd. Sinds 2004 adviseer ik tot een boycot van Nederland tot deze kwestie is opgelost.¹³ Deze censuur en de noodzaak tot protest betekenen niet alleen een grote inperking van mijn vrijheid maar tonen bij anderen een groot gebrek aan respect voor wetenschap. Een factor kan zijn dat de reputatie van een slachtoffer aangetast kan zijn, zoals menigeen kan denken dat het meisje de verkrachting wel aan haarzelf te danken zal hebben.¹⁴ Mijn weten-

¹² <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/TPnCPB/NVMC/Verslag.html>

¹³ <https://boycottholland.wordpress.com/about/>

¹⁴ De vrijheid van wetenschap komt ook aan de orde in Colignatus (2018g), hieronder pag 256 e.v. Een externe wetenschapper reageert, n.b. met kopie aan enkele kamerleden: “Ik ben me natuurlijk bewust van je sterk negatieve ervaringen met het CPB, en in het bijzonder met een manager. Je hebt daar uitvoerig over geblogd. We moeten echter hier een sterk onderscheid maken tussen individuele gevallen met slechte managers en het beleidsmatige, structurele niveau waarover de KNAW een uitspraak doet en het generieke karakter van het wetsvoorstellen waarop wij reageren.” Me dunkt dat deze wetenschapper geen onderzoek naar de CPB-kwestie heeft gedaan en derhalve niet kan stellen dat het hier (alleen) om een individuele kwestie zou gaan. Ik stel een structureel en beleidsmatig probleem aan de orde, waarna de CPB-directie

schappelijk werk sinds 1982 is echter puik. De lezer wordt geadviseerd en verzocht naar de inhoud en de onderbouwing te kijken, en niet bij voorbaat alles te verwerpen alleen maar omdat ik ook tegen die censuur van wetenschap protesteer.

Dit boek

Dit boek is zoals gezegd geen systematische verhandeling maar een bundel van bestaande teksten. Er zijn wel verwijzingen naar bronnen waar het wetenschappelijk bewijs wordt geleverd. De teksten en hun bundeling zijn nuttig omdat zij deze basis helpen ontsluiten en meer toegankelijk maken. In principe is dit zware kost maar licht gebracht. Het lijkt misschien het meest op een verzameling brieven (maar geen Perzische¹⁵) waarin men laagdrempelig kan lezen over democratie *met* en *door* wetenschap.

De bundel begint met enkele basisgedachten om het *Advies aan de Scps beter* te begrijpen. Daarna volgt de aanbiedingsbrief aan de Scps alsmede de brieven met aanvulling en melding van dit boek. Vervolgens is er het *Advies* waar het nu om gaat.

Wegens de aanvulling en dit boek is de tekst van het *Advies* van december 2017 op punten bijgewerkt, alsook op typefouten gecorrigeerd, aangegeven met rechte haken [...]. In het *Advies* staan de diverse verwijzingen in voetnoten (hier hernummerd), maar voor deze gedrukte versie zijn de verwijzingen ook verzameld in een afzonderlijke literatuurlijst. Deze is uitgebreid met die van Colignatus (2018cd).

Het boek sluit af met weblogteksten vanaf December 2016 – d.w.z. het Nederlandstalige¹⁶ en niet het Engelstalige weblog.¹⁷ Deze verschaffen context aan het *Advies*. De thema's aldaar keren in het *Advies* terug, en deze teksten helpen het *Advies* beter te duiden. Tevens bevatten de teksten de brede context waaruit de rol van het parlement en het belang van een beter parlementair stelsel naar voren springt. In economie hangt alles met alles samen, en dat is ook hier het geval.

Last but not least: Voor statistici en het onderwijs in statistiek is er nu ook Colignatus (2018e),¹⁸ met een kort overzicht van het statistisch aspect in deze kwestie. Waar de “politicologie over kiesstelsels” geen goede maatstaf voor evenredigheid van stemmen en zetels kon vinden, wat onvoldoende grip op statistiek toont, zou dit ook kunnen komen door onvoldoende uitleg van de kant van de statistiek. Van belang is natuurlijk ook de ethiek van de statistiek: dat men helder moet uitleggen wat statistieken voorstellen, in plaats van steunen op de omgangstaal. Aan empirische wetenschappers wordt aangeraden met zowel dit huidige boek als dit korte overzicht t.a.v. de statistiek te beginnen.

de man en niet de bal speelt, en men kan dit beter onderkennen dan de bringer van het blijkbaar ongewenste nieuws extra onderuit te schoffelen.

¹⁵ https://nl.wikipedia.org/wiki/Perzische_brieven

¹⁶ Afkorting bth = <http://boycottholland.wordpress.com> (Nederlands)

¹⁷ Afkorting bth = <http://boycottholland.wordpress.com> (Engels)

¹⁸ Zie voetnoot 6: <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/86307>